

Samen Versnellen, Verbreden en Investeren

*Oproep om krachten te bundelen in
circulair beleid*

Notitie ter versterking van het NPCE
IPO, 22 maart 2023

Mede met dank aan Marieke van der Werf en
Jelle Dijkstra (Publyon)

Interprovinciaal Overleg

Gezamenlijke provincies

[WWW.IPO.NL](http://www.ipo.nl)

Inhoudsopgave

Inleiding	3
1. Bestuurlijk Akkoord voor Circulaire Economie	5
2. Versnellen	6
3. Verbreden	7
4. Investeren	8
5. Nationale ketens, provinciale schakels	9
5.1 (Inter)bestuurlijke samenwerking	9
5.2 Aanpak en organisatie	10
5.2.1 Circulair Inkopen en Aanbesteden	10
5.2.2 VTH-Uitvoeringspraktijk	10
5.2.3 Leren en Innoveren	11
5.2.4 Ondersteuning MKB/Bedrijfsleven	11
5.2.5 Monitoring	12
5.3 Projecten	12
6. Oproep om de krachten te bundelen voor circulair beleid	14

Inleiding

Onlangs presenteerde het kabinet het Nationaal Programma Circulaire Economie (NPCE). De ambitie is enorm: in 2050 moet Nederland volledig circulair zijn. Zoals het NPCE zelf aangeeft vraagt dit om fundamentele veranderingen in de manier waarop we omgaan met grondstoffen en productie.

Namens de provincies is het IPO verheugd dat het NPCE niets afdoet aan de circulaire doelen en dat het plan nut en noodzaak van circulair beleid onderkent. Met instemming nemen we kennis van de grote ambities. Verantwoord omgaan met de wereldwijde grondstoffenvoorraad is, naast het realiseren van leveringszekerheid, noodzakelijk om de transitie op het gebied van energie, biodiversiteit en het creëren van een gezonde, schone en veilige leefomgeving mogelijk te maken. Daarnaast bevestigt het NPCE de grote bijdrage die een circulaire economie levert aan de klimaatopgave, zoals ook genoemd in het coalitieakkoord van de regering.

Gebrek aan urgentie

Vanuit de provincies klinkt echter ook kritiek op het NPCE. Waar is de urgentie? Het besef dat de tijd dringt klinkt te weinig door. Zowel de Integrale Circulaire Economie Rapportage (ICER)¹ van het PBL als het recent verschenen 'The Circularity Gap Report'² maken duidelijk dat we noch wereldwijd, noch in Nederland de laatste jaren dichterbij een circulaire economie zijn gekomen. In de ICER 2023 wordt door het PBL gesproken van de urgentie om radicaal minder en efficiënter grondstoffen gebruiken, maar dat de huidige trend niet voldoende is om het beleidsdoel van halvering van het grondstoffengebruik in 2030 te halen. The Circularity Gap Report laat zien dat we wel op weg zijn, maar dat tegelijk de lineaire werkwijze harder groeit dan de circulaire aanpak.

Dit betekent dat we vol aan de bak moeten. Er is een intensivering nodig van het circulaire beleid. Met andere woorden: we moeten fors versnellen, verbreden en investeren.

Belang provincies

De achtergrond van deze oproep ligt in het belang dat de provincies hechten aan circulaire economie. Het is verweven met tal van dossiers die de regio voor uitdagingen stellen: grondstoffen schaarste, landbouw, woningbouw, klimaatadaptatie/mitigatie, biodiversiteit. Circulariteit vormt een belangrijk deel van de oplossing. Op al deze terreinen wordt de urgentie van een daadkrachtige aanpak gevoeld.

Ook ervaren de provincies direct de relatie tussen circulaire principes en de regionale economie. Circulaire verenigingen en platforms – vaak door bedrijven zelf geïnitieerd – zijn van het begin af aan een succes. Het opzetten van ketensamenwerking en het implementeren van nieuwe businessmodellen blijkt op regionale schaal vrij gemakkelijk van de grond te komen. Ook omdat de ondersteunende instituties en organisatie om de hoek liggen. Men kent elkaar en elkaars business. In de regio wordt circulaire economie dan ook aangegrepen om samen economisch te groeien.

Krachtenbundeling

Met deze notitie doen de provincies aanbevelingen om de beleidsintensivering vorm te geven. Vanuit onze ervaring met circulair beleid op regionaal niveau zien we kansen om de voornemens uit het NPCE te versterken. We weten aan welke knoppen we moeten draaien; we hebben de

¹ Integrale Circulaire Economie Rapportage 2023, via [Integrale Circulaire Economie Rapportage 2023 | PBL Planbureau voor de Leefomgeving](#)

² The Circularity Gap Report 2023, via [CGR 2023 \(circularity-gap.world\)](#)

circulaire netwerken opgebouwd; bestuurlijk begint circulair door te dringen in andere portefeuilles; we pionieren met circulair inkopen en aanbesteden; we opereren dicht op de grondstof- en afvalstromen; we werken samen met gemeenten en waterschappen en we handelen naar de samenhang tussen de circulaire en andere transitie-opgaven. Last but not least: jaarlijks investeren de provincies gezamenlijk meer dan € 17 miljoen in de transitie naar een Circulaire Economie. Dat is € twee miljoen meer dan het Rijk thans beschikbaar heeft als landelijk CE-budget.

Deze notitie is dan ook een oproep. We roepen het Rijk op om samen met de decentrale overheden de uitvoering van het NPCE op te pakken. Laten we als overheden de krachten bundelen om de komende tijd efficiënt en effectief de circulaire economie dichterbij te brengen.

Leeswijzer

Een belangrijk deel van deze oproep is gewijd aan een overzicht van wat er al gebeurt in de provincies. Allereerst gaan de eerste hoofdstukken in op de noodzaak van interbestuurlijke samenwerking en wat dat kan bijdragen aan versnellen, verbreden en investeren in CE. De provinciale kennis en ervaring wordt vervolgens gepresenteerd qua aanpak en organisatie en qua projecten. Een overzicht van projecten en activiteiten per provincie zijn, als Kansenskaarten 2023, bijgevoegd als bijlage. Een apart hoofdstuk is gewijd aan het budget dat de provincies gezamenlijk op tafel leggen voor realisering van de circulaire economie. Elke paragraaf eindigt met een concrete oproep aan het Rijk om de uitvoering van het NPCE samen op te pakken met regionale overheden. In het laatste hoofdstuk wordt de oproep aan het Rijk samengevat.

1. Bestuurlijk Akkoord voor Circulaire Economie

Het is terecht dat het kabinet de verantwoordelijkheid heeft genomen voor een nieuw nationaal programma, maar in de uitvoering moeten Rijk, waterschappen, gemeenten en provincies de handen ineenslaan. Daarbinnen kan dan elke bestuurslaag de rol pakken die past bij de eigen schaal en verantwoordelijkheden. Als we gecoördineerd samenwerken aan de grote opgaven is er een kans dat we de noodzakelijke beleidsintensivering tot stand brengen.

Vanuit onze regionaal opgebouwde kennis en ervaring, die dicht aansluit op de praktijk, willen de provincies samen met andere overheden de enorme uitdaging die er ligt aangaan. Samen de juiste knoppen selecteren en er gezamenlijk een draai aan geven. Niet als uitvoerders van beleid, maar met medeverantwoordelijkheid voor keuzes en activiteiten.

Ons voorstel is om de uitvoering van het NPCE vast te leggen in een Bestuurlijk Akkoord met alle overheidslagen. In een Bestuurlijk Akkoord leggen we op basis van het in het NPCE geschetste programma gezamenlijk onder andere het volgende vast:

- Een routekaart circulaire economie tot en met 2030;
- De (jaarlijkse) focus in organisatie en projecten;
- De wijze van financieren;
- De verantwoordelijkheden, rollen en taken van het Rijk, de provincies, de waterschappen en de gemeenten.

Wanneer we als overheden op deze manier de handen ineenslaan kunnen we de transitie naar een volledig circulaire economie samen versnellen, samen verbreden en met investeringen samen versterken.

Oproep:

Leg de uitvoering van het NPCE met de decentrale overheden vast in een Bestuurlijk Akkoord waarin we als overheden gezamenlijk verantwoordelijkheid nemen voor versnelling, verbreding en investering in circulaire economie.

2. Versnellen

“Als het NPCE blijft zoals het nu is, wordt de ambitie niet gehaald”, noteren we uit de mond van provinciale beleidsmakers CE. Zij zien zich hierin gesteund door de recente analyses van het PBL en de SER. De concrete uitwerking van het NPCE laat te wensen over. Bestaand beleid wordt voortgezet, maar de gedachten over aanvullend beleid zijn nog niet uitgewerkt en aan nader onderzoek onderhevig. Daarmee is er een reëel risico dat het beleid vertraging oploopt. Voor de provincies is dat rampzalig: het haalt energie en vaart uit de opgebouwde ontwikkeling. Het wachten op landelijke beleidskeuzes leidt tot terughoudendheid bij alle betrokken decentrale partijen.

Op dit moment zijn er in de provincies tal van projecten in uitvoering en ontwikkeling, worden lopende trajecten afgerond en nieuwe ideeën uitgewerkt. In lijn met de Transitieagenda's, aangevuld met regionaal relevante kansen. Uitgedrukt in waarde ligt er voor miljoenen euro's aan projecten op de plank, de aanvullende initiatieven van waterschappen en gemeenten nog niet meegerekend. Initiatieven waar realisering en opschaling nu aan de orde is, dreigen stil te vallen. Maar in plaats van vertraging is er juist behoefte aan aanmoediging en stimulering.

De provincies zien tal van kansen voor verdere versnelling, maar we hebben alle bestuurslagen nodig om ze in te koppen. Een greep: sluit aan bij de directe grondstoffenbehoefte van onze bedrijven, geef provinciale uitvoeringsorganisaties als ROM's en OD's meer ruimte voor CE, versnel circulaire aanpassing van regelgeving en normering, geef als overheid zelf het goede voorbeeld in circulair inkoop & aanbesteden en jaag daarmee de markt aan, ondersteun de opschaling van succesvolle projecten, laat het beleid ook aansluiten bij regionale thema's, creëer regelarme proeftuinen, verbind en versterk de regionale initiatieven op het gebied van circulaire onderwijs, et cetera.

Oproep:

Zet in op versnelling van de transitie naar een circulaire economie en laten we als overheden samen de randvoorwaarden voor deze versnelling creëren, mede op basis van de regionale aanpak, kennis en projecten.

3. Verbreden

Circulaire economie is veel meer dan recycling. Het is een complete transitie van ons economisch systeem. Een transitie van zowel grondstofgebruik en productie als van consumeren, waarbij waarde behoud van goederen, grondstoffen, materialen en producten uitgangspunt is, naast het intelligent omgaan met grondstoffen gericht op het voorkomen van schaarste, uitputting van (agrarische) bodem, biodiversiteit en afwenteling van milieueffecten. De energietransitie zal met de huidige technologie vastlopen op de gebruikte schaarse aardmetalen. De landbouw zal met de huidige productiewijze vastlopen op schaarse van fosfaat voor kunstmest en de bouw en maakindustrie zullen vastlopen op prijsstijgingen van primaire materialen. Naast onderzoek naar alternatieven, zijn er circulaire ontwerpen en circulaire werkwijzen nodig om kritieke grondstoffen in de toekomst beschikbaar te houden voor volgend gebruik.

Dit betekent dat circulaire economie vele malen breder belegd moet worden dan bij een enkele sector, directie, departement, bestuurder of portefeuillehouder.

Het integrale aspect van circulaire economie heeft in de provincies de afgelopen jaren vorm gekregen. Mede dankzij de korte lijnen binnen de decentrale overheid loopt de uitbreiding van het thema naar andere beleidsterreinen voor op die van het Rijk. Dit komt o.a. tot uiting in de coalitieakkoorden, de koppeling met het eveneens brede thema 'regionale economie' of 'brede welvaart', concrete uitwerking in de Omgevingsvisies, de koppeling met het VTH-beleid (Vergunningen, Toezicht en Handhaving) en het circulair inkopen en aanbesteden (al dan niet gekoppeld aan CO2-schaduwbeprijzing of milieukostenindicator/MKI).

Circulaire economie is een brede transitie over bijna alle beleidsvelden. Daarmee is het een dossier waarbij de beleidsvelden met een eigen puzzelstukje bijdragen aan circulaire economie en vice versa. Dit vraagt enerzijds om overtuiging, verleiding en implementatie en aan de andere kant coördinatie en afstemming, zonder de vaart eruit te halen. Alleen door alle huidige kennis en ervaring te bundelen kunnen we deze puzzel leggen.

Oproep:

Maak ook landelijk werk van de verbreding van CE naar andere beleidsp portefeuilles. Laten we als overheden onze kennis en ervaring op dit punt bundelen om circulaire economie te laten bijdragen aan de opgave in andere transities en vice versa.

4. Investeren

Dat de weg naar een volledig circulaire economie in 2050 stevige beleidsinterventies vereist, maakt het concept NPCE duidelijk met de formulering dat we een “Fundamenteel ander systeem nodig [hebben]: een circulaire economie”. In relatie tot de ambitie en de eerdergenoemde urgentie is het budget echter dramatisch mager: 15 miljoen euro per jaar voor drie jaar in een zevenjarig programma. Dit is extra pijnlijk omdat, zoals hierboven beschreven, de relatie met andere transitie steeds duidelijker wordt.

De transitie naar een klimaat neutrale samenleving, waar het kabinet al in 2040 wil zijn, leunt voor een belangrijk deel op circulaire economie. Onlangs presenteerde de SER haar verkenning, **“Evenwichtig sturen op de grondstoffentransitie en de energietransitie voor brede welvaart”**, en deze stelt dat zonder versnelling van de grondstoffentransitie de klimaatdoelen niet worden gehaald. Die bijdrage wordt, bij monde van minister Jetten, geschat op 20%. In relatie tot het klimaatbudget van 35 miljard zou het genoemde percentage moeten leiden tot een budget van 7 miljard euro voor de circulaire economie!

Financiering van de circulaire economie is in het licht van bovenstaande een investering in meerdere doelen. Kansen voor verruiming van het budget voor circulaire economie liggen dan ook in de koppeling met andere dossiers, zoals in veel provincies al gebeurt.

Jaarlijks investeren de Provincies gezamenlijk meer dan € 17 miljoen in de transitie naar een Circulaire Economie. Dit bedrag omvat het aantal fte van de beleidsafdeling circulaire economie, incidentele inhuur van experts en capaciteit en voor het circulaire inkoop gelabelde budget. Het bedrag is exclusief circulaire inkooptrajecten en andere circulaire activiteiten die officieel geen onderdeel zijn van de CE-programma's. Belangrijk is dat provincies ook de regionale fondsen inzetten om de regionale programma's ten uitvoer te brengen.

Hoewel dit bedrag hoger is dan het jaarlijkse budget van het Rijk, is het niet voldoende om de alle projecten in de lucht te houden noch om de noodzakelijke versnelling te realiseren. Kijkend naar de vervolgstappen die provincies, OD's, ROM's, waterschappen en gemeenten zullen nemen om de eigen circulaire ambities en die van het Rijk waar te maken, loopt het regionaal benodigde budget op tot veelvoud van dit bedrag.

Ook de investeringen in de circulaire economie hebben baat bij een gezamenlijk optrekken van alle overheden. Enerzijds om in het beschikbare bedrag de budgetten van de medeoverheden mee te nemen en anderzijds om gezamenlijk in te zetten op uitbreiding van het Rijksbudget op basis van de gedeelde en gecoördineerde ambitie van meerdere ministeries.

Oproep:

Beschouw een investering in de circulaire economie als een investering in meerdere transitiedoelen. Laten we als overheden ons gezamenlijk inzetten op verruiming van het budget van CE, onder meer vanuit de financiële waardering van circulaire economie aan de klimaatdoelstellingen.

5. Nationale ketens, provinciale schakels

In de landelijke opzet van ketensamenwerking binnen Transitieagenda's, zijn de provincies cruciale schakels. Provincies zijn in de rol van middenvelder de verbindende schakel tussen lokaal en (inter)nationaal beleid. Zij opereren dicht op alle spelers maar hebben voldoende afstand om kansen voor samenwerking te zien en stimuleren. Vanuit hun zicht op goederenstromen kunnen ze in overleg met gemeenten en waterschap(pen), producenten en afnemers deze stromen in de gewenste richting sturen. Het is dus volstrekt logisch dat de regio de circulaire economie heeft omarmd. Enerzijds als voorwaarde voor leveringszekerheid, duurzaamheid en CO2-besparing, anderzijds als stimulans voor de regionale economie.

De afgelopen jaren hebben de provincies intensief gewerkt aan opzet en uitvoering van circulair beleid. Zowel in de regio als binnen de eigen provinciale organisaties krijgt circulariteit steeds meer aandacht in duurzaamheid en andere dossiers. De provinciale inzet heeft geleid tot een regionale netwerkstructuur van kennisinstellingen, bedrijven, burgerinitiatieven, gemeenten, provinciebestuur, waterschappen, omgevingsdiensten en regionale ontwikkelingsmaatschappijen, resulterend in tal van circulaire projecten, platforms, kennisontwikkeling en onderwijsprogramma's.

We willen in deze Oproep ook inzicht geven in wat er in de provincies gebeurt op het gebied van circulaire economie.

- Ten eerste om aan te geven dat in de regio aan iets andere knoppen wordt gedraaid dan nationaal; daar kan de uitvoering van het NPCE baat bij hebben.
- Ten tweede maakt het duidelijk dat schakelen tussen diverse overheidslagen vruchten afwerpt: samenwerking loont!
- Ten derde is het een aanbod vanuit de provincies aan de Rijksoverheid: onderdelen uit onze aanpak en projecten geven de richting aan voor de gewenste versnelling, verbreding en investeringen.

5.1 (Inter)bestuurlijke samenwerking

In het algemeen kan gezegd worden dat de provincies elkaar op het gebied van circulaire economie volledig hebben gevonden. De interprovinciale samenwerking is hecht en vruchtbaar. De programmaleiders circulaire economie van alle provincies ontmoeten elkaar regelmatig in de Regiegroep Circulaire Economie. In deze groep, opgericht in 2018, wordt kennis uitgewisseld, landelijk beleid besproken en onderlinge afspraken gemaakt. Belangrijk onderdeel van de interprovinciale samenwerking vormen de IPO Krachtenkaart en de twaalf provinciale Kansenskaarten. De Krachtenkaart vormt een overzicht van de specifieke circulaire focus per provincie en de vijf gezamenlijk opgepakte ontwikkelsporen. In de Kansenskaarten, wordt de Krachtenkaart per provincie verder uitgewerkt en aangevuld. Naast een overzicht van wat er al gebeurt en de meest aansprekende projecten, geven de Kansenskaarten inzicht in waar kansen liggen voor samenwerking.

Ook interbestuurlijk wordt samengewerkt: met gemeenten (VNG) en waterschappen (UvW), met het Rijk en internationaal in tal van Europese associaties op het gebied van circulaire economie en in diverse fondsen.

Oproep

Stimuleer ook op de inhoud de interbestuurlijke samenwerking. Laten we in de uitvoering van het NPCE de krachten verder bundelen op basis van wat er reeds aan overleggen, structuren en gremia hebben opgebouwd.

5.2 Aanpak en organisatie

Deze paragraaf geeft een indruk van de manier waarop de provincies procesmatig sturen op de circulaire economie. De benoemde thema's komen voort uit de vijf ontwikkelsporen van de **Krachtenkaart**, waarin IPO de inspanningen van alle provincies samenbrengt.

5.2.1 Circulair Inkopen en Aanbesteden

Op initiatief van het Inkoopplatform provincies (IPP) en in opdracht van de Regiegroep Circulaire Economie van het IPO is in 2021 een inventarisatie gedaan naar duurzaam en circulair inkopen en aanbesteden. In iedere provincie is circulair inkopen en aanbesteden een onderwerp dat met grote betrokkenheid wordt opgepakt, luidde de conclusie, al lopen tempo en diepte uiteen.

Reden voor IPO om in 2022 een vervolgstudie naar het handelingsperspectief te doen. De hieruit voortkomende vier next steps: Aanstellen Aanjager, Positionering Inkoop Platform Provincies, Instellen Expert Team 'Flying doctors' en Kennisuitwisseling, moeten worden uitgewerkt als volgt:

- Inhoudelijke sessies met de gezamenlijke provincies om 'next-steps' inhoudelijk verder te brengen;
- De besluitvorming rondom de vier 'next-steps' organiseren;
- Verbinding leggen met het traject Duurzaam GWW.

Oproep:

Ondersteun de decentrale circulaire inkoopactiviteiten en laten we als overheden gezamenlijk scherpere criteria ontwikkelen voor inkopen en aanbesteden.

5.2.2 VTH-Uitvoeringspraktijk

In IPO verband zetten de provincies in op een gezamenlijke aanpak Vergunningen, Toezicht en Handhaving (VTH). Met de hiertoe ontwikkelde **Bouwstenenvisie** hebben de provincies handvatten benoemd om met hun VTH-beleid in te zetten voor de transitie naar een Circulaire Economie. De toezichthouders en vergunningverleners milieu zijn regelmatig in gesprek met bedrijven. Zij kunnen hun kennis en kunde inzetten om kansen voor een circulaire economie signaleren en bespreken. Ook kunnen de provincies ervoor zorgen dat signalen die bij VTH worden opgepikt terechtkomen bij beleidsmedewerkers om belemmeringen voor de transitie door bijvoorbeeld regels, ruimte of financiering aan te pakken. Hiermee ontstaat de wisselwerking tussen VTH en beleid, zoals de Taskforce Herijking Afvalstoffen in 2019 ook benoemd heeft. Op deze manier spelen de Omgevingsdiensten een belangrijke rol in de transitie. Bovendien liggen er tal van koppelkansen met bestaande milieuproblemen zoals beperking van Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS), ketentoezicht en aanpak criminaliteit. De volgende stappen in de ontwikkeling naar een meer circulair gerichte VTH zijn:

- Een leergang circulaire economie voor Omgevingsdiensten bij ODNL Academy.
- In opdracht van VNG, i.s.m. IenW, UvW en IPO wordt door ODNL:
 - Een procedurebeschrijving gemaakt voor het beoordelen van een afvalstof of grondstof en het vervolg naar een reguliere vergunning van een geslaagd circulair experiment.
 - Gewerkt aan concrete hulpmiddelen, zoals een duidelijke tekst over wat betekent CE bij VTH voor de uitvoerder betekent en een informatie flyer voor bedrijven om zich te gaan oriënteren op een circulaire bedrijfsvoering.
- Het door het IPO, i.s.m. IenW, VNG en UvW (en RWS, ILT en ODNL) opgestelde Plan van Aanpak om tot een Kennisgremium afval of grondstof te komen, als opvolger van Ruimte in Regels. Gelet op de grote belangstelling hiervoor bij bedrijven en OD's is het realiseren hiervan een gezamenlijke en urgente behoefte voor 2023, in lijn met de gezamenlijke bestuurlijke besluitvorming hierover eind 2022.

Oproep:

Ondersteun en versnel de koppeling van VTH-beleid aan circulariteit en laten we als overheden gezamenlijk instrumenten ontwikkelen die de OD's meer handvatten geven voor circulaire economie.

5.2.3 Leren en Innoveren

Op het gebied van circulaire economie wordt ook in rap tempo kennis ontwikkeld aan de mbo's, hogescholen, universiteiten en onderzoeksinstituten. Daarnaast zijn de afgelopen jaren diverse platforms en organisaties opgericht om een specifiek circulair thema verder te ontwikkelen. Provincies werken actief samen met de onderwijs- en kennisinstituten evenals organisaties als de ROM's, VNO-NCW en NGO's (N&M).

De samenwerking leidt in de provincies tot nieuwe initiatieven het gericht op kennisverspreiding en innovatie. Deze initiatieven vormen weer een belangrijk impuls voor de regionale economie.

Een greep uit alle projecten en centra op dit gebied:

- Fryslân heeft met Wetsus een stevige kennisbasis voor duurzame watertechnologie met belangrijke rol van water voor CE als product, energie-, nutriëntendrager of als voedingsmiddel;
- Groningen beschikt over een Carbohydrate Centre;
- Het Drents MKB wordt gefaciliteerd om circulair te innoveren, o.a. door inzet van MBO, HBO en WO studenten, die oplossingen aandragen voor circulaire vraagstukken;
- Flevoland heeft het met de bronzen SustainaBul MBO gehonoreerde Practoraat Circulaire Regionale Economie ontwikkeld, dat nauw samenwerkt met lokale ondernemers;
- Gelderland heeft een stevige kennisbasis en organisatiekracht op de transitie naar plantaardige eiwitten, met o.a. Foodvalley NL en Protein Community;
- Een aantal provincies heeft het Nationaal Testcentrum Circulaire Plastics opgezet;
- Zeeland heeft de 'Smart Delta Resources' opgezet;
- In Limburg is Brightlands, verzezen, o.a. gericht op circulaire innovatie;
- De meeste provincies zijn aangesloten op www.circulair.biz, een landelijk programma rond circulaire bedrijventerreinen;
- Op het gebied van groene grondstoffen is de WUR voortdurend in beeld;
- DTCV (Dutch Circular Textile Valley) is een veelgevraagde samenwerkingspartners op het gebied van textiel;
- Kunststofprojecten worden uitgevoerd samen met DCPV (Dutch Circular Polymer Valley);
- Veel provincies werken in het CESI-programma, dat ondernemers in de maakindustrie helpt bij de transitie naar een circulaire economie;
- In Limburg is Brightlands gericht op een volwaardig innovatie ecosysteem waarin bedrijven en kennisinstellingen werken aan baanbrekende innovaties, programma's en start-ups op het gebied van duurzaamheid (circulariteit), gezondheid en digitale oplossingen.

Oproep:

Omarm in het landelijk beleid de regionale kennis- en innovatie-initiatieven en laten we als overheden gezamenlijk werken aan de verbetering van het onderling leren en delen van kennis.

5.2.4 Ondersteuning MKB/Bedrijfsleven

Het meekrijgen van de lokale MKB-bedrijven in circulaire economie is voor alle provincies een belangrijk speerpunt. Zij faciliteren dan ook het bedrijfsleven bij opdoen van kennis over circulariteit van materialen en producten en het opzetten van circulaire businessmodellen. Meestal in samenwerking met CIRCO worden programma's ontwikkeld voor bedrijven en organisaties in de regio. Dit leidt in veel gevallen tot de permanente instelling van **Circohubs** of **Circolabs**.

Een belangrijk onderdeel van de ondersteuning van het MKB vormen de regionale ontmoetingsplatforms voor overheden, bedrijven en maatschappelijke organisaties. Utrecht en Zuid-Holland hebben het **Platform Groene Hart Werkt**, er is het **Platform Circulair Flevoland**, de **Vereniging Circulair Fryslân**, een Ondernemersplatform **Circles** in Gelderland, **Circulair West** in Noord- en Zuid-Holland en **Circulair West-Friesland** in Noord-Holland. In Noord-Holland is er een alumni-platform van deelnemers aan **GO!-NH** ontstaan, die naast eigen bijeenkomsten ook coach worden van nieuwe deelnemers aan dit programma; Limburg heeft het programma **Circulaire Economie Limburg (CEL)**. Een aantal provincies werkt ook met financiële ondersteuning van aansprekende projecten, middels vouchers, subsidies of in de vorm van het aantrekken van een ketenregisseur per project.

Al bij de oprichting van het Versnellingshuis was het de wens van provincies om ook regionale initiatieven hierop aan te sluiten, wat daarbij de Versnellingslaan genoemd is. Het is de bedoeling dat bedrijven in de regio hiermee een ingang krijgen voor vragen, die landelijk dan wel regionaal het beste opgepakt kunnen worden. Maar naast het Versnellingshuis, zou circulaire economie als vast onderwerp toegevoegd moeten worden aan bestaande (inter)bestuurlijke gremia als het regionaal Inkoopoverleg, het overleg binnen ODNL, overleg rond de Omgevingsvisie en Ruimtelijke Ordening etc.

Oproep

Maak circulaire economie onderdeel van landelijke en regionale programma's, regelingen en subsidies die (MKB) ondernemers ondersteunen. Laten we als overheden samen onze kennis en ervaring op dit punt bij elkaar brengen in een gerichte en gecoördineerde ondersteuningsstructuur.

5.2.5 Monitoring

In het licht van de ambitie om in 2050 volledig circulair te zijn is het cruciaal om inzicht te hebben in de voortgang richting circulaire economie. In samenwerking met het PBL en ministerie hebben de twaalf provincies een gezamenlijke provinciale Monitor Circulaire Economie ontwikkeld (PCER). Deels worden hierbij zelf ontwikkelde indicatoren gehanteerd, die inmiddels zijn toegevoegd zijn aan de ICER 2023, en deels is het een provinciale specificatie van indicatoren uit de ICER 2023.

De provinciale monitoring geeft aan waar elke provincie staat en welke mogelijkheden er liggen voor sturing. Dit kan echter vele malen sterker. De beschikbare data zijn beperkt, de provinciale verschillen zijn groot en de overlap met de nationale monitoring is te klein. Op dit punt moeten we snel voortgang boeken en ook daarvoor is samenwerking met elkaar en met PBL aan de orde.

Oproep:

Laten we als overheden samen de monitoring door-ontwikkelen met indicatoren, methoden en data die aansluiten bij de circulaire werkelijkheid van elke overheidslaag en zowel landelijk als regionaal een heldere rapportage mogelijk maken.

5.3 Projecten

De eigenheid van elke provincie komt tot uiting in een brede waaier van thema's en onderwerpen waarbinnen projecten worden geëntamerd. Een aantal provincies hanteert op dit punt de thema's van de landelijke Transitieagenda's: Bouw, Biomassa en Voedsel, Maakindustrie, Consumptiegoederen en Kunststof. Deze Transitieagenda's sluiten echter niet altijd aan op de prioriteiten en kerntaken van gemeenten, provincies en waterschappen. Gemeenten, provincies en waterschappen zien het daarmee niet vanzelfsprekend als hun taak of prioriteit om met circulaire economie aan de slag te gaan. De Transitieagenda's lijken in de beleving van meerdere beleidsmakers vooral iets waar bedrijven mee aan de slag moeten. Daarom hebben IPO, VNG en de Unie van Waterschappen 6 thema's gekozen die wel direct aansluiten bij de kerntaken en verantwoordelijkheden van decentrale overheden. Deze thema's -die deels overlappen met de

Transitie agenda's- zijn verder uitgewerkt op het Kennisplatform voor decentrale overheden 'De Verschilmakers': Bouw, Landbouw/voedsel, Bedrijven, Infrastructuur, Afval en Inwoners.

Provinciale Kansenskaarten

Op basis van Transitie agenda's en decentrale thema's zijn de provincies een aantal jaar geleden circulaire projecten gaan aanjagen. Met een enorm aantal initiatieven tot gevolg en betrokkenheid van een veelvoud aan regionale bedrijven, organisaties en burgers. Deze initiatieven worden weergegeven in de Kansenskaarten van de provincies. Naast een overzicht van wat er al gebeurt en de meest aansprekende projecten, geven de Kansenskaarten inzicht in waar kansen liggen voor samenwerking rond dwarsdoorsnijdende circulaire thema's en bovenregionale samenwerking. Het delen van best practices voorkomt dat het wiel overal opnieuw moet worden uitgevonden en leidt aantoonbaar tot versnelling. De Kansenskaarten verschenen voor het eerst in 2021 en zijn voor 2023 ge-updatet. De bijlage bestaat uit de Kansenskaarten van de provincies.

Nieuwe thema's

Naast de huidige Transitieagenda's en thema's dienen zich op regionaal niveau ook nieuwe thema's aan. Bijvoorbeeld:

- Het circulair maken van windmolens en zonnepanelen;
- Het realiseren van circulaire logistieke hubs;
- Het circulair maken van de chemische industrie;
- Het benutten van CO₂ als grondstof (CCU).

Oproep:

Selecteer in de uitvoering van het NPCE een aantal thema's en regionale projecten die voor realisatie en opschaling in aanmerking komen en laten we als overheden gezamenlijk criteria vaststellen voor thema's projecten die daarvoor in aanmerking komen.

6. Oproep om de krachten te bundelen voor circulair beleid

Een volledig circulaire economie in 2050 vereist een enorme transitie. Op dit punt ziet het IPO in het NPCE de juiste ambities en inhoudelijke uitdagingen verwoord, maar missen we de urgentie. In deze notitie hebben we geschetst hoe we onzes inziens de noodzakelijk intensivering van circulaire beleid kunnen vormgeven. Het IPO roept namens de provincies het Rijk op om de krachten van alle overheidslagen te bundelen en die samen te richten op versnelling, verbreding en investeringen.

Hieronder zetten we de onderdelen van onze oproep op een rij:

Bestuurlijk Akkoord

- Leg de uitvoering van het NPCE met de decentrale overheden vast in een Bestuurlijk Akkoord waarin we als overheden gezamenlijk verantwoordelijkheid nemen voor versnelling, verbreding en investering in circulaire economie.

Versnellen

- Zet in op versnelling van de transitie naar een circulaire economie en laten we als overheden samen de randvoorwaarden voor deze versnelling creëren, mede op basis van de regionale aanpak, kennis en projecten.

Verbreden

- Maak ook landelijk werk van de verbreding van CE naar andere beleidsp portefeuilles. Laten we als overheden onze kennis en ervaring op dit punt bundelen om circulaire economie te laten bijdragen aan de opgave in andere transities en vice versa.

Investeren

- Beschouw een investering in de circulaire economie is een investering in meerdere transitiedoelen. Laten we als overheden ons gezamenlijk inzetten op verruiming van het budget van CE, onder meer vanuit de financiële waardering van circulaire economie aan de klimaatdoelstellingen.

Aanpak

- Stimuleer ook op de inhoud de interbestuurlijke samenwerking. Laten we in de uitvoering van het NPCE de krachten verder bundelen op basis van wat er reeds aan overleggen, structuren en gremia hebben opgebouwd.
- Ondersteun de decentrale circulaire inkoopactiviteiten en laten we als overheden gezamenlijk scherpere criteria ontwikkelen voor inkopen en aanbesteden.
- Ondersteun en versnel de koppeling van VTH-beleid aan circulariteit en laten we als overheden gezamenlijk instrumenten ontwikkelen die de OD's meer handvatten geven voor circulaire economie.
- Omarm in het landelijk beleid de regionale kennis- en innovatie-initiatieven en laten we als overheden gezamenlijk werken aan de verbetering van het onderling leren en delen van kennis.
- Maak circulaire economie onderdeel van landelijke en regionale programma's, regelingen en subsidies die (MKB) ondernemers ondersteunen. Laten we als overheden samen onze kennis en ervaring op dit punt bij elkaar brengen in een gerichte en gecoördineerde ondersteuningsstructuur.

-
- Laten we als overheden samen de monitoring door-ontwikkelen met indicatoren, methoden en data die aansluiten bij de circulaire werkelijkheid van elke overheidslaag en zowel landelijk als regionaal een heldere rapportage mogelijk maken.

Thema's en projecten

- Selecteer in de uitvoering van het NPCE een aantal thema's en regionale projecten die voor realisatie en opschaling in aanmerking komen en laten we als overheden gezamenlijk criteria vaststellen voor thema's projecten die daarvoor in aanmerking komen.

Interprovinciaal Overleg
Herengracht 23,
2511 EG, Den Haag
070 888 1212
Communicatie@ipo.nl
Regionale-Economie@ipo.nl